

OFIZETES.

HELYBEN ES VIDÉKEN
Egy évre ... 84 kor.
Fél évre ... 42 kor.
Egy negyed évre 21 kor.
Egy óra ... 7 kor.

Nyilttári közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 32.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

Hátsó főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 124.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Csütörtök, december 12.

Károlyi mellé!

Napok óta kormányválságról zeng a hír. Ellentétéről beszélnek, melyek a kormány tagjai közt merültek fel, párttagok felbuzdulásáról, pártok egymás iránt való féltékenységről. S történik mindez akkor, mikor a győztes entente haraggal közeledik felénk, éhes nemzetek tépik a testünket, amikor egyetlen erősségünk a szent egyetértés volna.

Van tisztakezű, becsületes, nemes törekvő kormányunk, a melynek jelszava a munka és maga nem tud dolgozni. Nem engedik azok az örökké lesben álló stréberek, melyek a bacillus mohóságával fertőzik meg a legtisztább ügyeket is. Azt hittük, hogy a forradalom levegője orvosság lesz ez élősdiek ellen s szomorúan tapasztaljuk, hogy ép oly vígan tenyésznek a köztársaság testén, mint az eltűnt királyság megújuló politikai változásaiban.

Minden politikai válság piszkából kifajzódik ezek a politikai törtétek. Emlékezzünk az első koalícióra. A hívők tábora lelkesült meggyőződéssel hirdette, hogy elkövetkezett a nemzet megtisztulás folyamata, nincs többé protekció s a fórumokra csak tisztakezű és tisztamultu emberek kerülhetnek. Még a munka alfáját le sem írhatta a kormány, midőn ostromlott vár lett s be kellett fogadnia a stréberek hadseregét. Ezzel meg is pecsételte a sorsát. Ugyanez történt az új életre kelt munkapárttal. Zászlóját még ki sem bonthatta, máris anynyian fogták a nyelét, hogy az arravalók és érdemesek alig férhettek közelébe. De akkora nyüzsgését a politikai piócáknak, mint a második koalíció idejében, a legteketőbb mocsár se látta. Kitalálták az „örszem“-politikát s lett minden stréberből egy-egy örszem a magyar közélet helyrehozhatatlan kárára.

Biztunk a forradalomban, hogy kürtje ezt a mételeyt s most megdöbbenve tapasztaljuk a régi szimptomákat. A kormány körül mindenféle existenciák raja hemzseg, mindeniknek állás, rang, pénz, érvényesülés kell — a régi viszonyokhoz képest hatványozott mértékben. Csak dolgozni nem akar senki. S ez a mételeyes előfal odaáll most a kormány elé s meghusítja még annak a legideálisabb törekvéseit is. Mert hogy végezze feladatait az, akinek kezébe-lába maszatos politikai gyerkőcök kapaszkodnak s nyakára aggastyán agyalágyultak kulcsolónak. A kormány, melynek a válságos külpolitikai viszonyok között, zilált nemzeti-ségi érdekszférák levegőjében kanapépörökkel kell küzdenie: el kell hogy veszítse a talajt a lába alól s bele kell zuhannia országostól, nemzetestől, mindenestől a megsemmisülésbe. Szabad-e, hogy ez megtörténjék? Hogy elveszítsük még azt is, a mi megmenthető volna? Hogy strései legyenek nemzetüknek azok, kik a pusztaságból az ígért földjére akartak kivezetni?

Ma egyetlen államférfi vihett előbbre a nemzet igazságos ügyét s az Károlyi Mihály.

Megmondta a kemény szavú D'Esperey tábornok, hogy ha elakarunk valamit érni: körülötte kell csoportosulnunk. Ez igazság ma is. Ha ma még rem is akarják meghaladni szavát: az entente tanácskozó termekben, el fog jönni az idő, hogy eljut hozzájuk ennek az önfeláldozó önzetlen magyar politikusként kérésére a tárgyalások zöld asztalára. De az istenért! Hagyják dolgozni! Ne pártpolitikázzanak! Az ország érdekei elé ne tolják apró kis személyi ügyeket! Szellőztessenek! De ne csak az ablakokat nyissák ki, hanem az ajtókat is és tessék eljéki

ki a kormány környezetéből a rendzavaró és mindenáron érvényesülni akaró elemeket. Végre is tanítsák ki a strébereket arra, hogy a nemzet élete még is előbbre való, mint egy államtitkárság megszerzése, vagy egy dusjavadalmazásu hivatal betöltése. Le kell szedni a miniszteri szobákról a külső kilincseket, ne járhasson be azokba minden léhűtő s induljon meg végre a honmentés nagy munkája. Csak erről lehet szó és semmi másról. A miniszterek mögött áll az egész ország, legyenek erélyesebbek a tolokodással...

Czernin leleplezi a németeket.

Ludendorff az oka a katasztrófának. — 1917-ben lehetett volna kötni békét.

Bécsből jelentik: Gróf Czernin Ottokár volt külügyminiszter a világháború alatt folytatott politikájáról ma előadást tartott, amelyben megállapította, hogy Olaszország és Románia háborúba lépése, de különösen Amerika hadüzenete óta a központi hatalmak győzelmi békéje utópia lett, amelyet a német katonai körök — sajnos — állandóan tápláltak. Kijelenti, hogy az osztrák-magyar monarchia a háború alatt az entente részéről sohasem kapott békeajánlatot.

— A háború befejezésére alapjában véve két lehetőség volt: vagy az általános, tehát a Németországgal közösen kötött béke vagy a külön-béke. Nyíltan beismeri, hogy sohasem kötött volna külön békét, mert ez meggyőződése szerint fizikai lehetetlenség volt. Ebben az esetben Németország rögtön néhány hadosztályt vetett volna Csehországba és Tirolba és Ausztria-Magyarország sorsa az lett volna, mint Romániáé és a monarchia irtóerré változott volna. Ilyen lépés rögtön polgárháborút idézett volna elő.

— Ezután a második utnak, a Németországgal együtt kötendő békének nehézségeit vizsgálta. Mindig az volt a helyzet, hogy a gondolható legkedvezőbb katonai pillanatban nyílt ajánlatot tehetünk volna, ami ugyan bizonyára jelentékeny áldozatokkal járt volna, de mégis esetleg reményt nyújtott volna arra, hogy azt az ellenség elfogadja. A német katonai tényezők azonban, minél fényesebbek voltak a katonai sikerek, annál nagyobb igényeket támasztottak és lehetetlen volt őket ilyen lemondási politikára bírni.

— A jövő meg fogja mutatni, hogy milyen emberfölötti erőlködéseket tett Ausztria-Magyarország, hogy Németországot engedékenységre bírja. Ha mindezek a kísérletek meghiúsultak, ennek oka a vezető német katonai tényezőkben keresendő, akik oly hatalmat ragadtak magukhoz, hogy annak a történelemben nincsen párja s akiknek legmarkánsabb személyisége Ludendorff volt.

— Ezután felolvasott egy expozét, amelyet

1917. áprilisában terjesztett Károly király elé. azzal jutatta el Vilmos császárhoz, hogy teljesen osztozik Czernin felfogásában.

Ebben az expozében kifejtette, hogy 1917. nyarán vagy őszén mindenképpen be kell fejezni a háborút, mert a löszergyártáshoz szükséges nyersanyag fogyóban van, az emberanyag teljesen kimerült és mert az élelmiszertel nem rendelkező népre nézve a rompa kétségbeesés vesz el, hogy Amerika beavatkozására is és császárnak mondotta Németországnak a tenger alatt járók háborújába vetett reményét. Ő végrehajtotta Károly királynak azt az utasítását, hogy Németországgal tudassa, hogy Ausztria-Magyarországra a nyár végén már nem számíthat. Végül appellált a császárra, kísérelten meg mindent, hogy a monarchia összeomlását megakadályozza. Az expozéra adott válaszban a német kormány a német tengeraltitárók sikeréhez vetett reményét hangoztatta. Területi áldozatra Németország részéről gondolni sem lehetett.

Czernin ezután azon felfogásairól beszélt, amelyek a német birodalmi gyűlésnek ismert bekezezőluciója elfogadtatása érdekében kellett kifejtenie.

Mind a bresztlitovszki béketárgyalások menetét ismertette, amelynél az annexió nélküli béke elvét keresztül lehetett volna vinni, ha az entente abban az időben hajlandó lett volna az általános béke megkötésére. Bresztben aztán végkép a német kiküldöttek járszalagjára került, mert a monarchia a tárgyalások alatt akuttá vált élme zési krízis miatt kénytelen volt Németország segítségét kérni. A bresztlitovszki kompromisszumos tárgyalások főképp azért hiúsultak meg, mert a német hadvezetőség gyors eljárásra kényszerítette Rühlmannnt. Ludendorff ugyanis kijelentette, hogy a tárgyalásokat három nap alatt be kell fejezni.

Czernin egy jegyzőkönyvre utalva arra mutatott rá, hogy a magyar aspirációk a bukaresti tárgyalások alkalmával igen nagy nehézségeket

okoztak és megakadályozták a megegyezéses béke megkötését, amelyre ő törekedett.

Megállapította, hogy Bethmann-Hollweg hosszú ideig ellenzte a tengeralattjáró háború tervét. A monarchia nehéz szívvel egyezett csak bele a tengeralattjáró háborúba és beleegyezését nem a meggyőző érvek, hanem tehetetlensége kényszerűsége alatt adta meg.

Végül határozottan tiltakozott minden olyan gyanúsítás ellen, amely azzal vádolja, hogy ő részese lenne bármilyen ellenforradalmi puccsnak.

Szaporítják a rendőrséget.

Aradváros mai közgyűlése.

Arad város törvényhatósági bizottsága ma délután dr. Varjassy Lajos kormánybiztos elnöklésével közgyűlést tartott, amelyen kimondotta, hogy a Károlyi-kormány hivatalba lépését tudomásul veszi és a kormányt feliratilag üdvözl.

Ma kellett volna megválasztani az új központi választmányt, amelynek listája már készen is volt. Dr. Nagy Sándor általános helyeslés közt azt indítványozta, hogy a központi választmányba a szociáldemokrata-párt két tagját: Bodnár Jakabot és Winkler Józsefet is válasszák be, mert a közel jövőben a szocialista-párt lesz Aradon a legnagyobb politikai párt. Ezt az álláspontot a kormánybiztos is magáévá tette és azt indítványozta, hogy a központi választmányt a decemberi rendkívüli közgyűlésen alakítsák meg. Ezt az indítványt egyhangulag elfogadták.

Tudomásul vette a közgyűlés egy a városi tisztviselőik és alkalmazottak, mint a nevelő munkások bejelentését, hogy szervezkedési jogokat és bizalmi rendszerüket ismerje el a törvényhatóság. Együttel kimondták, hogy a tanácsba ügyeik tárgyalása alkalmával bizalmi férfiakat küldhetnek.

Zuhor Andor tanácsnok javaslatára elhatározta a közgyűlés, hogy a vár területének díftalanul való átengedését felírja a hadügyminiszterhez és hogy felírásban kéri a földművelési kormányt, hogy a városnak több legelőt adjon.

Szóba került a megüresedett parcellák bérbeadása is. A legutóbbi árleltésnél igen alacsony bért kínáltak fel, ezeket azonban a közgyűlés nem fogadta el és Bina Hugó indítványára az új árleltéseket februárra tűzte ki, hogy a harctérről hazatértek is részt vehessenek benne.

A tanács előterjesztette javaslatát a rendőri létszámok létszámának felemeléséről.

A javaslat azt mondja, hogy a közgyűlés a mai száztizennyolc főnyi legénység létszámát kétszázötven főre emelje fel, de ezt az állandó létszámot is a forradalmi állapotokra való tekintettel hat hónapi időtartamra négyszázra egészítse ki. A legénység részére a 2720 korona évi fizetésen kívül napi tizenöt korona pótlékot kíván megszavatni. A pénzhelyi járulékokon kívül tisztességes egészségügyi ellátást, közös, olcsó étkezdét, legénységi cipézt és szabós műhelyt, fürdőt és több jóléti intézményt kíván, erre pedig forrás nélkül százötven ezer koronát kér megszavatolni. Az új fizetési rendszer január elsején lép életbe. A napi pótlékok folyósításával járó többlet egy félévre egy millió kétszáz ezer korona többletet jelent, míg a másfél hónapig működő polgárőrség kilencszázharmincezer koronába került a városnak. A rendőrelőjárásokat kiköltöztetik mostani egészségtelen hállékból és a Fischer Elizéle árvaház helyiségekbe helyezik el, ahonnan a kórházat a járványkórházba költöztetik. A város házában csak őrszoba fog maradni.

A közgyűlés a tanács javaslatát egyhangulag elfogadták.

Végül dr. Varjassy kormánybiztos bejelentette, hogy a hadügyminiszter értesítése szerint holnap az Orsováról visszarendelt csendőrségből 10 főnyi legénység Aradra érkezik, hogy a rend fenntartásában segítsenek.

Ezután a közgyűlés még több kisebb ügyet intézett el. Hat óra után a kormánybiztos a tárgyalás folytatását holnap délutánra halasztotta.

Megalakult az önálló tót köztársaság.

A szlovákok nem csatlakoznak a csehekhez.

Kassáról jelentik: A keleti tótok — mint az Aradi Közlöny megírta — néhány nappal ezelőtt felküldték Budapestre Dvorcsák Győző eperjesi hírlapírót azzal a megbizatással, hogy a magyar kormánytól jelentse be a keleti tótságnak azt a szándékát, hogy nem egyesül a cseh-szlovák állammal, hanem átveszi a keleti vármegyék felett az imperiumot és kikáltja az önálló tót köztársaságot. A magyar népkormány ehhez hozzájárult és ma délután 3 órakor megalakult az önálló tót köztársaság.

Kassa város tanácstermében gyűltek össze a vármegyék küldöttel, minden megyéből 5—5 tag, köztük a mozgalom lelke: Dvorcsák Győző és Liptai sárosi főesperes. A tanácskozás megnyitása után egyidőre bizalmasnak jelentették ki az alakotmányozó gyűlést, amely így zárt ajtók mögött beszélt meg a teendőket.

Ez alatt a város háza előtt hatalmas tömeg gyülekezett, amely rendkívül izgatottan tárgyalta a városban időközben forgalomba került híreket. Azt beszélték ugyanis, hogy a tanácstermében arról van most szó, hogy Kassát a tót államhoz akarják csatolni. Egyesek arról beszéltek, hogy ez a mai alkotmányozó nemzetgyűlés tulajdonképpen a csehek machinációja és hogy Dula Máté becsapja a keleti tótokat. Ezek a mende-mondák oly nyugtalanságot

keltettek, hogy a tömeg betört a tárgyaló terembe és szét akarta kergetni a nemzetgyűlést. A szituációt a szociáldemokrata-párt mentette meg, sikerült a tömeget megnyugtatón és arra bírni, hogy elhagyja a termet.

Mikor a tömeg kivonult, az ülést újból megnyitották és nyilvánosnak jelentették ki. Néhány pernyi szünet következett, míg megfogalmazták a jegyzőkönyvet, majd pedig kihirdették a népnek, hogy

a mai nappal megalakult az önálló tót köztársaság.

Majd nyomban betöltötték a három legfontosabb tórcát. Felügyelminiszter lett dr. Ruman János liptószentmiklósi ügyvéd, államtitkárok: Szlachó Pál és Kapulcski Károly. Közoktatásügyi miniszter lett Jeklička Ferenc pozsonyi egyetemi tanár, államtitkárok a nyugati tótok részéről Margorin István főesperes, a keleti tótok részéről Liptai Lajos főesperes. Népjóléti miniszter lett Verecha János, a pozsonyi szociáldemokrata-párt titkára, államtitkárok: Kiszeley István és dr. Paulik János. A köztársaság székhelye Eperjes. Az új kormány svájci követévé Dvorcsák Győzőt nevezte ki és elhatározta, hogy szikratávirat útján közli a világ népeivel az önálló tót köztársaság megalakulását.

Aradmegvel román vezérek a bolsevikizmus ellen.

A Román Nemzeti Tanács a fosztogatások ellen. — Felhívás a vármegye lakosságához.

Az aradmegvel román nemzeti tanács ma kiáltványt bocsátott a vármegyében lakó román polgársághoz, amelyet a rend és vagyonbiztonság feltétlen megőrzésére szólít fel. A felhívás a következő:

Román testvérek! A központi hatalmak, ez a négyfejű sárkány, ma földre tiporva fekszik. A román szabadság varázsos vára májil fogva nyitva van. A dicsőséges Franciaország hív bennünket, hogy lépünk be a dicsőség kapuján. A román ezután oly boldog lesz, mint a milyenre méltónak látszani fog. A gyulafehérvári nemzetgyűlésen a nemzet anyagi hangon beszél és az egész világ várja most, hogy a latin nemzetségek e nemes sarjadéka csak dicsőségért legyen most nagy testvéreinek, a franciáknak és az olaszoknak. A szabad Bukovinával és Besszarábiával együtt, a volt Magyarország romansága is, amely legnagyobb a testvérek között, örömmel szalad vissza édes anyja kebelére.

Román testvérek! A béke, amely javassal fog megvalósulni, kiirtja az emberek életéből a háborút s annak helyébe egy igazságos barátot fog helyezni, amely az igazságot egyenlően fogja osztani. Ezért kell, hogy nyugodtan várjuk ezt a nagy napot, amikor az istentől teremtetett emberek ezen a földön boldogságban fognak egyesülni. Nehogy a sors bennünket olyan cselekedetre kényszerítsen, amely árnyékot vet a mi fényes nevünkre s amely megsemmisíti a földünk iránt érzett nagy szeretetet.

Testvérek! Zabolázzuk meg azokat a testvéreket, akik magukról és istenről megelégedettek és akik maguk akarnak telkezni, habár téves fogalmuk van az igazságról csak azért, mert most alkalmuk van kifosztani mások biz-

lokat. Ti okosabbak, térítsétek jó útra a megszállítottakat. Eszükbe juttatva, hogy mindazoknak a rossz tetteknek, amelyet most ezek elkövetnek, meg lesz a megfelelő büntetés. Világosítsátok fel azokat a szerencsétleneket, mert az ő gonosztetteik által megsemmisítik az egész román nemzet boldogságát és sirt ásna a román nemzet jövőjének. A román nép nem maradhat a bolsevikizmus utyesztőjében, mert a román nép a nagy római népnek az unokája, amelynek tulajdonságait dicsőítette az egész világ. A román nemzet örökölje ezeket a jó tulajdonságokat, a legmagasabb fokra fog emelkedni éppen úgy, mint ősei, mert mindazokat a javakat, amelyeket eddig nélkülözött, az isten most megadja nekik: szabadság, gazdagság és az összes nemzetekkel való jóbarátság.

Ezért híres aradmegvel román testvéreim, akik nemzeti harcainkban annyiszor oly férfiasan viselkedtetek és oly hű fiait voltatok a román nemzetnek, ahogy mindig rendszerető jó elemek voltatok és szófogadó vezéretekkél szemben, akik mindig a ti jólétetekért és boldogságotokért küzdöttek, törekedjétek, hogy következő tanácsaink mindenki által megfogadtassanak:

1. Legyetek béhésségek és ne kívánjátok mások javait és lássatok dolgaitok után.

2. Tiszteljétek az összes vezeték együtt élő népeket és vallásokat, mert ezt így kívánja az új világ demokráciája.

3. Tegyetek félre minden gyűlöletet, szedmolva azzal, hogy a valódi igazság nem keshetik sokáig. Legyetek testvérek valódi keresztények, szeressétek egymást s így megtisztulva minden bűntől, várjátok reménnyel és örömmel a nagy feltámadást, amely rövidesen az egész román nép feltámadása kell hogy legyen.

Fel a szívekkel! Ne nehezítsük meg nemzetörödmésséggel és rosszakarattal a nemzet vezéreinek munkáját, akik most úgy mint soha az irántatok való nagy szeretetből, nem ismerve

éjjel és napot, serényen iparkodnak megépíteni a nemzet jólétének és megelégedésének vágyát. Arad, december 11. Az aradmegyei román nemzeti tanács. *Velich* elnök, dr. *Marsten* Jusztin alelnök, a hadügyi és a közbiztonsági ügyek vezetésének nevében dr. *Pop C. István*.

„Minden nemzet zászlóját tessék kitűzni.”

A brassói román parancsnok intézkedése.

A megszálló román katonák bevonulásáról a következőket jelentik Brassóból:

A románok délután fél egy óra tájban érkeztek Gyimesről a brassói állomásra *Dobre* ezredes parancsnoksága alatt. A pályaudvaron *Saftu Vazul* főesperes, a hatóságok részéről *Servatius Lajos* alispán, dr. *Schnell* Károly polgármester és *Reinisch* János rendőrfőkapitány fogadta az érkezőket.

Az alispán rövid beszéddel üdvözölte a parancsnokot, melyet az ezredes szívélyesen megköszönt. Majd a bevonulás részleteit állapították meg, mely szerint a bevonulás 3 órakor történik és az ünnepélyes fogadtatás a főtéren lesz.

A román katonák a Rezső-körúton és Kolostor-utcán át 4 óra után érkeztek a Főtérré, ahol a polgármester rövid beszéd kíséretében üdvözölte a város nevében az érkezőket, jóindulatukba ajánlotta a várost és a lakosságot és a békeesség jeléül kenyeret és sőt nyújtott át a parancsnoki ezredesnek.

Az ezredes válaszában kijelentette, hogy a lakosság nyugodt lehet, mert a katonaság a rendet fenn fogja tartani és hangoztatta, hogy a város lakói egyenlők, egyenjogúak és szabadok.

Saftu főesperes szintén üdvözölte az ezredést az egész lakosság nevében. Az ezredes hosszabb beszédben válaszolt és a szabadságot, egyenlőséget és humanitást hangoztatta.

Ezután a 3 zászlóaljnyi gyalogság és a két tüzérségi dicsmenetben elvonult az ezredes és a hatóság vezetői előtt és elvonultak szálláshelyükre. A gyalogságot a honvédelmi lakóhelyükre, a tüzérséget pedig a tüzérségi lakóhelyükre szállásolták el. A tisztikar a román gimnáziumba ment, ahol szűk körű ünnepélyes fogadtatásban volt részük.

A pályaudvaron a rend fenntartását a román katonák vették át, a forgalmi szolgálatot azonban továbbra is a magyar vasutasok látják el, akiket az ezredes külön is felkért a szolgálat további ellátására.

A polgármester a román parancsnokkal beszélt a középületek fellobozásáról.

— Minden nemzet zászlóját tessék kitűzni — mondotta az alezredes.

A román katonaság bevonulása lakalmával a városi tanács, a rendőrkapitányság, a vármegyeház és a régi tanácsház épületére a megállapodás értelmében kitűzték a magyar, szász és román lobogókat.

— A wilsoni elvek érvényesítése egy városi tanácsban. *Szabadság* jelentik: A városi tanács teljes mértékben respektálja a wilsoni elveket és a magyar nyelvnek ma is nagy szerep jut a tanácsüléseken. A tanácsülések magyar, bunyevác és szerb nyelven folynak. A polgármester intenciója szerint ugyanis minden beadványt azon a nyelven tárgyalnak, a melyen nyelven a beadvány szövegeztve van. A beadványok nagy része magyar nyelven van és így a tanácsülés majdnem mindig magyar nyelven folyt.

Enyhült a kormányválság.

Károlyi nem fogadta el a köztársasági elnökséget. — A földbirtokreform a parlament elé kerül.

Budapestről telefonálja tudósítónk: Beavatott forrásból a politikai válság kitörésének történetét a következőképpen mondták el:

Elsősorban minden parlamenti válságnak külpolitikai háttere van. A kormány tagjai látták az entente vezetőinek hideg tartózkodását a demokratikus átalakulás tempójával szemben és ehhez mérten támadt az a megfontolás, nem kellene-e a tempót annélkül, hogy az ország szükséges demokratizálásának nagy kérdését érintenek, valamennyire meglágyítani? De e megfontolás szélesebb körű lett néhány miniszter ismert nyilatkozata után, amelyek a forradalmi pártok viszonyát is megrázták.

Mindaddig, amíg a birtokreform a minisztertanács elé nem került, mégis a legharmónikusabb volt a kormány tagjainak viszonya. A reform a tulajdonbirtok alapján áll.

A vasárnapi tárgyalások alkalmával a radikális és szocialista miniszterek szembehelyezkedtek a javaslattal és sokkal radikálisabb reformot követeltek, többek között a birtok-maximum törvénybe iktatását is. A Károlyi-párti miniszterek felfogása az volt, hogy a birtok-maximális nemcsak a nagybirtokot dönti le, de a középbirtokot is válságba kergetheti. Emellett hang súlyozták azt is, hogy a radikálisok által ajánlott megváltás nem kis részben a vagyonekhozást is jelentheti.

A hétfői minisztertanácson a radikális és szocialista miniszterek Károlyinak *Telajánlották lemondásukat*. Károlyi ekkor tárgyalta a radikálisokkal, szocialistákkal és a saját pártjából miniszterekkel és pártjának nagy részével szemben.

Tegnap Károlyi több politikus előtt említette azt a szándékát, hogy

a radikálisokkal és a szocialistákkal együtt kivonul a pártból

az említett külpolitikai szempontokra való tekintettel, amelyeket egyébként Károlyi, a radikális és szocialista miniszterek nem osztanak. De meg lehetne kísérelni mérsékeltebb kormány megalkotását esetleg *Batthyánnyal* vagy kevésbé exponált Károlyi-párti politikussal az élén. Ezt a tervet a Károlyi-párti miniszterek nem voltak hajlandók elfogadni.

Ezzel szemben más oldalról felvetették azt a tervet és ezt *Batthyánnyal* is helyeselték, hogy nem lehetne-e megoldani a helyzetet olyképpen, hogy

a Nemzeti Tanács és a kormány kikiáltja az államfőt

akár mint kormányzót, akár mint köztársasági elnököt. A kormányzó, aki természetesen Károlyi Mihály lenne, a viszonyokhoz képest nevezhetne ki és változtathatna kormányt. *Károlyi ezt a megoldást megfontolandónak találta, de magáévá nem vette.*

A Károlyi-párti miniszter tagjai azt a felfogást vallják, hogy csak a néphatalomzat értelmében alkothatják meg az agrár-reformot. Ennél messzebbmenő szocializálás csak parlamentáris uton valósítható meg és semmi kifogásuk nincs az ellen, ha a parlament, amely két hónapon belül összeül, így határoz.

A Károlyi-párti miniszterek, akik így szembe kerültek Károlyival, kívánatosabbnak tartják azt a megoldást, ha

tízta szocialista kabinet alakul, mint a mostani szituációt, amely egyként feszélyezi a kormány összes tagjait. Ami a mérsékelt kabinet-alkotást illeti, csaknem lehetetlennek mondják ma, amikor a szociáldemokrata-párt az egyetlen párt, amely valóban hatalmat képvisel és amely hatalmát éreztetni is tudja.

A kormányválságról szóló híresztelésekről Nagy Vince miniszterelnökségi államtitkár így nyilatkozott tudósítónk előtt:

— A lapokban elterjedt válsághírek csak pletykák, amelyeket a kormány csak azért nem cáfol meg, mert ilyen hírek cáfolatára nincsen ideje. Semmiféle lényegbe vágó eltérés nincs a kormány tagjai között, legkevésbé Károlyi és pártja között. Nincsenek sem tárgyi, sem személyi ellentétek. Nem felelnek meg a válságnak

azok a hírek, amelyek egyes miniszterek lemondásáról szólnak. A tény az, hogy a kabinet együtt marad és

ennek összetételében semmiféle változás nem lesz.

A kormányválságról a kabinetnek az a radikális tagja, aki a legutóbbi napokban a napirenden levő politikai kérdés tárgyalásában nagy szerepet játszott, tudósítónk előtt így nyilatkozott:

— A legaktuálisabb kérdés ma annak eldöntése, hogy a kormány jobbra vagy balra akar-e menni? Ebben a kérdésben egyelőre semmi döntés nincsen, de ez uralkodik ma az egész helyzet felett.

A Magyarország jelenti: A kormány tagjai és egyes politikusok között tegnap éjjel megkezdett és a mai napon folytatott tanácskozások eredményeként a válság ma némileg enyhült és újra remény van rá, hogy a harmóniát sikerül helyreállítani. A nézeteltérések békés kiegyenlítésére történt lépések átnyulnak holnapra is, amikor a tárgyalásokat folytatni fogják. Hogy Károlyi Mihály, vagy a kormány bármelyik tagja lemond, erről ezidőszereint szó sincs. Valószínűleg felül fog kerekedni az az álláspont, hogy az ország végleges berendezkedését most még nem lehet megcsinálni, tehát a vitás kérdéseket egyelőre ki kell kapcsolni és a döntést az összehívandó nemzetgyűlésre kell bízni.

(Közigazgatás reformja.)

Budapestről jelentik: A legnagyobb munka, amely a népkormány belügyminiszterturnárára vár, a közigazgatás reformja. Erről a kérdésről *Jánossy Zoltán* államtitkár a következőképpen nyilatkozott:

— Mindenekelőtt rendezni fogjuk a törvényhatósági szervezeteket. A közgyűlések maguk fogják választani elnököket. A virilizmust eltöröljük. A tisztviselők fölött az összes ügyekben független bíróság fog ítélkezni a nem tulajdon felelősséggel. Szigorú összeférhetetlenségi törvénnyel fogják meggátolni, hogy a törvényhatósággal szerződéses viszonyban álló személyek a közgyűlésnek tagjai lehessenek. A községi vagy városi vagyonek kezelését okvetlenül el kell különíteni az adminisztrációtól. A tisztviselők kiképzésére vonatkozóan más irányú kiképzést ösztönzünk. Szerintem a leendő közigazgatási tisztviselők részére olyanforma felső szakiskolákat kellene szervezni, amilyen Németországban a düsseldorfi Kommunel Akadémia. A belügyminiszteriumot is újja kell szervezni. Új beosztásokra van szükség.

MŰVÉSZET.

Meghosszabbítják a színház bérletét.

(A közgyűlés a tanácsot bízta meg a szerződés megkötésével.)

A mai városi közgyűlés tárgyalta *Szendrey* Mihály színházgátonak azt a kérelmét, hogy a színháznak további három évre való bérbeadása ügyében a törvényhatóság a tanácsot bízta meg azzal, hogy a színházi bizottság által revidált szerződés alapján döntsön. A tanács a kérelmet pártolólaj terjesztette elő.

A javaslat ellen elsőnek dr. *Málek* Lajos szólalt fel, azt hangsúlyozva, hogy ez a törvényhatóság nem dönthet olyan kérdésben, amely a jövőre vonatkozik. Azt indítványozta tehát, hogy miután a kérdés nem aktuális, vegyék le a napirendről és ne hosszabbítsák meg a szerződést.

Dr. *Köpf* János ezzel szemben azzal érvelt, hogy a kérelem ehhez a törvényhatósághoz érkezett, tehát annak elbírálására ez a törvényhatóság hivatott. Elismeréssel van a színházgáton iránt, aki már most akar pondoskodni társulatáról. A legmelegebben pártolja a tanács javaslatát.

Lits Antal szerint a kérdést nem lehet úgy odaállítani, mintha nagy horderejű kérdés lenne. A várost anyagi károsodás nem éri, a város nem is támogatja anyagiilag a színházat, tehát vélté-

nyos, ha a szerződést három évre meghosszabbítják. (Helyeslés.) Dr. Nemess Zsigmond szintén abban az értelemben szólalt fel, hogy hosszabbítsák meg a szerződést, mert ebből a városra nem hárulnak jogsérelem.

Dr. Percz Béla viszont amellett érvelt, hogy a kérelem teljesítése esetén a törvényhatóság jogait elveszíti. Azt hangsúlyozta, hogy a város örökjék a művészi szempontokon. Mintán a kérdést nem tartja oly égetően sürgősnek, és amellett van, hogy vegyék le a napirendről.

Zerkovitz Rerő szerint meg kell adni Szentdreynek a lehetőséget, hogy társulatát megszervehesse. Erre pedig most van szükség, mert száz család kenyeréről van szó és a színházak már január elsején kűtik meg a szerződésüket.

Végül dr. Sogár Jenő azt a halasztó indítványt tette, hogy az e hónap végéig a közgyűlés tárgyalja le a revideált szerződést.

A közgyűlés nagy többsége kimondotta, hogy felhatalmazza a tanácsot, hosszabbítsa meg három évre a színházi szerződést a színházi bizottság által revideált szerződés alapján.

* Heti műsor. Szerda: II. József császár. Csütörtök: Traviata. Péntek: Troubadour. — Szombat délután Cigánybáró. Szombat este Éva. Vasárnap délután Sztambul rózsája. Vasárnap este Éva.

* Az Aradi Tükör ezúton közli, hogy a műg szerkesztője, Suli Kálmán súlyos spányolbetegségből ki nem gyógyul, a lap megjelenését bizonytalan időre elhalasztja.

* A színházi iroda hírel. Délutáni előadások szombat délután 3 órakor Pardy Ármánd, Várady M., Horváth Mici, Szegő Lili, Faludy, Barics, Győző, Örmöry, Herolddal a főszerepekben színre kerül minden buzás nélkül a Cigánybáró operett. Vasárnap délután Kinizsi Margit felléptével Sztambul rózsája. A főszerepekben Horváth Mici, Kinizsi, Barics, Győző, Várnay, Herold, Maross (Weisz) Vilma szombat és vasárnap lép fel Éva címszerepében. A korábban játszottak még Rontay Boriska, Örmöry, Győző, Faludy, Herold. Az előadások A és B. bérletben rendes helyárakkal lesznek.

* Játshatják a kabaré. Bruckner Lajos és Návay Ilonka, a Modern-színház tulajdonosai engedélyt kértek a várostól, hogy egész évben rendezhessenek előadásokat a kabaréban. Igen ám, csak hogy a szabályrendelet úgy intézkedik, hogy kabaré-előadások októbertől március elsejéig nem engedélyezhetők. A mai közgyűlés azonban liberális volt és módosította a szabályrendeletet olyként, hogy általánosságban a tilalom fennmarad ugyan, de a törvényhatóság mégis adhat engedélyt. A törvényhatóság meg is adta az engedélyt egészen február végéig. Azon túl már ugy sem kell. A Modern-színházban az előadások már most szombaton megkezdődnek.

Elutazott a francia-román bizottság.

Látogatás a kormánybiztosnál.

A francia-román katonai bizottság tagjai ma utaznak el Budapestre, hogy ott a magyar hadügyminiszteriummal lefolytassák a tárgyalásokat a vasúti vonalak használatának kérdésében. Ma Aradra érkezett Belgrádból egy szerb-francia füzti küldöttség is, amely itt találkozott a tegnapi érkezett bizottsággal. A szerb-francia bizottság ugyancsak ma este utazik Budapestre.

Landov ezredes és kísérete ma délután 12 órakor megjelent a vármegyeházán Varjassy Lajos dr. kormánybiztos hivatalában, ahol azt a kívánságát adta elő, hogy a Budapesten tartózkodó francia katonai bizottság vezetőjével, Vyx alezredessel óhajtana telefonon beszélni. A kormánybiztos készséggel állott az ezredes rendelkezésére. Felhívta a Hungária-szállodát, ahol az alezredes hivatala van. Itt azonban kijelentették, hogy az alezredes valahol a városban van. Erre budapesti román konzulátust hívták fel, amelynek vezetőjét felkérték, hogy

az ezredes üzenetét tolmácsolják Vyx alezredesnek.

Az egyik délutáni lap hírt adott arról, hogy Berthelot francia tábornok egy francia-román-magyar füzti bizottsággal Aradra jön, és hogy innen Aradról fogják intézni a német hadsereg leszerelésének munkáját. Ezzel a hírral szemben Varjassy Lajos dr. kormánybiztos kijelentette, hogy Berthelot tábornokot egyáltalán nem várják Aradra és egyelőre szó sincs arról, hogy hosszabb tartózkodásra francia-román bizottság jönne Aradra.

Szatmármegye megszállása.

Három héten belül érkeznek a román csapatok.

Szatmárról jelentik: A Szatmármegyei Román Nemzeti Tanács intéző bizottsága Szatmáron ülést tartott, amelyről az alábbi kommunikét adta ki:

A Szatmármegyei Román Nemzeti Tanács intéző bizottsága Szatmáron ülést tartott, amelyen a román megszállással felmerülő, a közrend és belbéke megóvása és fenntartása végett szükséges intézkedéseket vitatta meg. Egyben foglalkozott a vármegye egyes közigazgatási szervei, valamint az egyes magyar nemzetiségek ellen felhozott panaszokkal és azok orvoslása és a jövőben való megismétlése ellen a kellő lépéseket megtette.

Marchis Romulusz nagykárolyi gör. kath. esperes, arra a kérdésre, hogy mi igaz abból, hogy a románok Szatmárt és Nagykarolyt is megakárják szállani, a következőket mondta:

— Tegnap táviratot kaptam Persián Adám tól, a katolikus egyházi ügyek kormánybiztosától, amelyben arra kér, hogy utazzam fel Budapestre, ahonnan esetleg a bécsi nunciaturához is felmegyünk, hogy ott a hajdudorogi gör. kat. magyar püspökség ügyében tárgyalásokat folytassunk. A sürgönyre azt válaszoltam, hogy én most már csak a központi román Nemzeti Tanács teljhatalmu biztosával együtt mehetnék az ügy tárgyalására és nem a magyar kormánybiztossal.

— Különbben is elkésettnék tartom a dolgot, hogy a hajdudorogi püspökségről tárgyaljunk, mert most már megalakult a román imperium, a románok megszállják a 26 vármegyét, köztük Szatmármegyét, Szatmár és Nagykaroly városokat is.

— A megszállás tényét közöltem Ilsvay Aladár vármegyei alispánnal is, akinek elmondottam, hogy a közigazgatási tisztviselők maradjanak a helyükön, mi csak ellenőrzésül és együttműködés céljából egy-egy bizalmi férfit fogunk melléjük delegálni. Ilven minőségben az alispán mellé én leszek kiküldve.

— Mint nagykarolyi polgár, aki eddig is összetartásban, egyetértésben éltem Nagykaroly lakosságával, a megszállás alatt is azon leszek, hogy a magyarság érdekei védve legyenek és a román imperium alatt a magyaroknak jobb dolguk legyen, mint a románoknak volt a magyar uralom idején.

— A mi elvünk az lesz, hogy amit nem kívánsz magadnak, ne tedd azt másnak se.

A Román Nemzeti Tanács intéző bizottságának több Szatmáron időző tagjának véleménye szerint a megszállás két-három hét alatt megtörténik.

A megszállás határvonalai olyan formán vannak tervbe véve, hogy a román imperium alá veendő terület Ugocsában és Máramarosban a cseh-szlovák állammal legyen határos, ha ugyan Ukraina nem követeli magának a kife-

lőt máramarosi benyuló részt, amire igen kevés a kftítás.

A román Nemzeti Tanács már érintkezésbe lépett a megszálló csapatok parancsnokságával, akinél minden lépést megtesznek arra, hogy a megszállás békés jellegű legyen, senkit polgári foglalkozásában ne zavarjon, az élet és vagyonbiztonság, nyugalom és közrend fenntartassék és a magyarság és románság békeséges együttélésében semmiféle zavar be ne álljon.

Ferdinánd király üdvözlése Gyulafehérvárra.

Balázsfalvak panassa románok elleni inzultusok miatt.

Nagyszebenből jelentik: A román király a gyulafehérvári nemzetgyűlés hódoló feliratára ma válasziratot küldött a gyulafehérvári nemzetgyűlés elnökének címére. A román király kijelenti, hogy a Vitéz Mihály régi várából jövő s a Romániával való egyesülésről szóló hír ki-mondhatatlan örömmel töltötte el és mély megindultsággal fogadta azt. A nemzeti ideál hő harcosainak hazafias, fáradhatatlan unokája elnyerte méltó jutalmát, a sok szenvedésnek és küzdelemnek gyümölcsét ma mintegy istent adományt szedik össze.

A király hálát ad a mindenhatónak, hogy az egyesítés magasztos tényét szeretett népével együtt élheti át. Szívemet szívetekkel egyesítve — így szól az átirat — azt kiáltom a szép jövő reményében: éljen az egységes, oszthatlan Nagyrománia. Hasonló üdvözlő átiratot küldött a román királyné és a bukaresti Tudományos Akadémia.

Nagyszebenből jelentik: A bukaresti román kormány egy vezérkari ezredes személyében az erdélyi román kormányhoz attasét küldött ki.

Nagyszebenből jelentik: A balázsfalvai román Nemzeti Tanács átiratot intézett a kolozsvári magyar Nemzeti Tanácshoz, amelyben felszólítja, hasson oda, hogy Erdélyben hagyjanak fel a románok elleni inzultusokkal, mert ellenkező esetben a románok nem garantálhatják az Erdélyben élő magyarok személyi és vagyonbiztonságát.

Kolozsvárról jelentik: A főiskolai hallgatók diákszövetsége ma nagygyűlést tartott az egyetem aulájában, amely zsfnolásig megtelt egyetemi hallgatókkal. A diákok határozati javaslatot fogadtak el, amelyben tiltakoznak az ország területi integritásának megsértése ellen s az ellen, hogy a kolozsvári egyetemet elfoglalják. A határozati javaslat kimondta, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel meg fogja védeni az egyetemet.

Goldis László egy aradi njságíró előtt megcáfolta azt a hírt, amely a kolozsvári egyetem épületének elfoglalását mondta el.

KÖZELELMÉZES.

Felhívás! A hatósági tejjelátásban részesülők egy része körülményeinek megváltozása folytán felszabadult mintegy száznolcvan liter tej. Felhívom azon szülőket, akiknek 2 éven aluli és 2-6 év közötti kóru gyermekeik vannak, továbbá az áldott állapotos nőket és végül a súlyos betegeket, hogy folvó hó 12-én 13. és 14-én délután 3-6-ig a városi közlelmézési hivatalban (Városháza I. em. 104. számú szoba) igényeik bejelentése végett megjelenjenek. A gyermekek életkora születési anyakönyvi kivonattal, de az áldott állapot és a súlyos betegség a tárosi füzti főorvosi bizonyítványla igazolandó a jelentkezőkor. Angel dr. polgármester h. k. é. h. v.

HIREK.

Marokkói katonák Budapesten.

(Hazaszöknek a francia katonák.)

Budapestről jelentik: A nyugati pályaudvarra ma délután 3 órakor érkezett meg az első nagyobb francia csapatkülönítmény a Kővárosba. Egy százados és két hadnagy vezetésével 200 főnyi legénység érkezett a temesvári rendes személyvonattal. Fogadtatásukra az állomáson bizottság jelent meg. A francia legénység legnagyobb része marokkói arab és csak kevés francia van közöttük, akik a békében a gyarmatokon teljesítettek szolgálatot. A legénység legtöbbször szásas, napbarnított fiatal ember. Öltözetük sárgászöld, hosszú köpeny, sapka helyett turbánszerű főfedjük van, egyiknek másíknak rohamsisakja. Felszerelésük feltűnően jó. A tiszteket a hadügyminisztérium nevében Papszász százados és Flizesséry állomásparancsnok fogadta, és autón a Británia szállodába vitték őket.

A legénység leszállt a vonatról. Kettős rendekben a pályaudvar indulási oldalán üdítő állomásához ment, ahol ebédet kapott és fejenként 10 cigarettát. Ezután a csapat a Lehelúton levő Albrecht-kaszárnyába ment. Az útvonalon nagy közönség nézte végig az arab katonákat.

Értesülésünk szerint a francia csapatok kérését nemcsak a csapatokban erősen dúló járványos betegségek okozták, hanem az a körülmény is, hogy az európai francia katonaság nem szívesen teljesít már szolgálatot és napnap után nagyobb számmal szökik haza. Ezért csak a gyarmati csapatokat hozhatták Budapestre, mert ezeknek a katonáknak nincs módjuk a szökésre.

— Svájci kiutasítja az alkalmatlan idegeneket. Bécsből jelentik: A *Neue Freie Presse* buzzeli jelentése szerint a svájci szövetségtanács körülbelül 400 alkalmatlan idegen kiutastását vette tervbe.

— Román zászló a vármegyházán. Ma délelőtt 11 órakor Aradvármegye székházára kitűzték a magyar zászló mellé a román nemzetiszínű lobogót. Lehetne történelmi napnak mondani a mai napot, amelynek külsőségeiben is először győzedelmeskedett az új idő az ősi vármegyei szellem felett. A nekünk magyaroknak szent zászló mellett a vármegyeház erkélyein kissé szokatlanul lobogtak az élénk román színek, amelyek a románok részére évszázados álmok megvalósulását jelentik. Vagyunk annyira belátók és magyarok, hogy most, amikor önmagunk védelmére egyetlen fegyverünk csupán az igazság, annak a fegyvernek erejét nem tagadjuk meg akkor, ha azaz mások is élni akarnak. Az igazság pedig az, hogy a vármegyének 75 százaléka román, az az igazság az a fegyverük, amelylyel kivívták maguknak a zászlókitűzési jogát. Istennem, az az idő elmúlt felettünk, amikor még sujtásos ruha, vitézkötéses mente és hasonló külsőségek mutatták meg azt, hogy magyarok vagyunk. Most magyaroknak kell lennünk a munkában, az okos és békés politikában, a megértésben és abban az elszánt törekvésben, hogy miként minden nemzet jogát elismerjük, éppen úgy elismertetni kívánjuk a mi jogunkat is, a magyarok jogát. Ez az elhatározás lángolva lobog bennünk elárult, megvert, kifosztott, leigázott magyarokban és ezért amilyen újnak, de természetesenek találjuk a román színeket a vármegyeházán, olyan bizakodással, olyan reménnyel látjuk ős lobogni a szent magyar zászlót is.

— Berlin új véres forradalomtól fél. Hágából jelentik: Elfogtak egy szikratáviratot, a melyet Berlinből indítottak utnak és ennek megcsontított szövegéből az olvasható ki, hogy Berlinnek új forradalma rendkívül véres lesz. A német nép a szövetségesek segítségét kéri, noha ez maga után vonhatja Berlin megszállását.

— Új részvények átvétele. Az Aradi polgári takarékpénztár r. t. közhírré teszi, hogy az ideiglenes elismervények ellenében, az új részvények átvehetőek.

— Popovics alezredesné halála. A várbeli szerb csapatok parancsnokának gyásza őszinte részvétet keltett. Arad társadalmában, ahol a Popovitch alezredes rövid ittartózkodása alatt is igaz és őszinte népszerűsége tett szert, Popovitch Dragomirné tragikus halálát hírül adó újsággazdagok hatása alatt Arad város társadalmának részvéte az alezredes népszerűségéhez méltó módon nyilvánult meg. Ma tömegesen keresték fel a várban a szerb parancsnokot személyesen is, hogy részvételüket kifejezzék, ezenkívül sokan levélben kondoleáltak a lesújtott alezredesnek.

— Mackensen megtiltotta a katonai tárgyak eladását. Nagyváradról jelentik: Mackensen vezértábornagy már egy hét óta tartózkodik főhadiszállásával Nagyváradon. Azóta nap, mint nap várja hadserege sorsának eldőlését, azonban mindmáig végleges döntés nem történt. A Mackensen hadsereg egyébként jól érzi magát Nagyváradon. Maga Mackensen újabb naponta tesz kirándulásokat. Tegnap kocsin Peceszentmártonra rándult ki, ahol ki-vülről megtekintette gróf Széchenyi Miklós püspök nyaralóját és aztán visszafordult. Főhadiszállásával együtt a legteljesebb egyetértésben dolgozik az egész hadsereg katonatanácsa, amelynek Braune altiszt az elnöke. A központi katonatanács gondoskodik arról, hogy a katonák minden tekintetben kellő ellátásban részesüljenek. Ez a központi katonatanács naponta tesz javaslatokat a főparancsnokságnak a legénység jóléte érdekében és a főparancsnokság mindannyiszor hozzájárul az előterjesztésekhez. A szolgálati ügyekbe azonban nem folyik be a katonatanács. A német katonák egyébként rajongó szeretettel nyilatkoznak a főparancsnokokról, Mackensen vezértábornagyról.

— Öreg ember már — mondják — de testül lelkestül porosz katona. Mackensen maga a megtestesült egyszerűség és közvetlenség. Jóságos és végtelen.

Érdekes, hogy a közönség még mindig ostromolja autóparkjukat. Mindenki olcsó autóhoz szeretne hozzájutni, azonban a legkisebb katonai tárgy eladását is a legszigorúbban betiltotta a főparancsnokság.

— A Bányai Néptanács újjászervezése. Temesvárról jelentik: A Bányai Néptanács hatásköre tudvalevőleg kiterjed Temes-, Torontál- és Krassó-Szörény vármegyékre, vagyis az egész Bányára. Magának a néptanácsnak eddig azonban csakis temesvári tagjai vannak s ez a körülmény szükségessé teszi, hogy a Bányai Néptanácsot újjászervezzék, még pedig azon az alapon, hogy abban tényleg az egész Bányát legyen képviselve. A Bányai Néptanács újjászervezésénél nem lesznek tekintettel az egyes politikai pártokra és nem ezek alapján, hanem kizárólag az egyes nemzetiségeknek számaránya szerint állítják össze a néptanács új taglétszámát. A terv az, hogy minden tízezer embert a néptanácsban egy ember képviseljen, vagyis eszerint az új néptanácsnak a Bányát egy millió ötszázézer lakosát véve alapul, összesen százötven tagja lesz. A végrehajtó bizottság fogja ezentúl is vezetni az ügyeket és tízenöt tagja lesz, amelyet a százötven tag közül választanak. A Bányai Néptanács újjászervezésével kapcsolatosan azt is tervezik, hogy a különböző városokban és községekben létező tanácsokat feloszlatták, mivel azok működése a jelenlegi viszonyok között inkább káros, mint hasznos.

— Miről beszélnek Gyulafehérváron. A gyulafehérvári román nemzetgyűlésről írt levelet egy ottani törvényszéki tisztviselő az ismerősének. A levél kivonatosa itt következik:

... A vasárnapi gyűlésről nem sokat írok, hiszen a lapok hasábjain ugyis értesült mindenki annak lefolyásáról és eredményéről. Csak látni kellett volna azt, ami itt volt. Bizony minden magyar szíve koporsó volt e napon, de az ma is. Egyébként ők is így beszéltek az utcán, hogy jöttünk temetni a magyarokat. Szombaton (a gyűlés előtti napon) reggel nagy meglepetés ért. Midőn hivatalba jöttem, a kapunál zalatnál és bucsonyi románok felfegyverkezve fogadtak és nem akartak engedni egyetlen tisztviselőt sem, szóval megszállották a törvényszék épületét. Nagy bajjal mégis bejutottunk.

... A nagygyűlés után, hétfőn délután, itt a törvényszéki palotában volt még egy gyűlésük a románoknak és ezen a gyűlésen szövegezték meg a mi eskünket és üdvözlő táviratot küldtek Ferdinánd királynak és gyors küldött séggel akarták e hó 15-re idehozni, hogy megkoronázzák. Azt beszéltek, hogy egy előre ezt a tervet elvetették és most úgy bírlik, hogy január 1-re akarják a koronázást, amikor Ferdinánd királynak a Vitéz Mihály nevet adományozzák.

— Katonák küldöttsége a polgármesternél. Katonából álló küldöttség jelent meg ma délelőtt Lócs Rezső polgármesternél, akit arra kértek, interveniáljon, hogy a várban levő Zander intézetet helyezték be a városba. Lócs polgármester azt válaszolta, hogy a népjóléti hivatal tervbevette már egy városi népjóléti létesítését, amelyet rövidesen fel fognak állítani. Ezzel fogják egyesíteni a Zander intézetet is.

— Halálozások. Landauer Samu cipész-mester, Arad városának régi népszerű polgára életének 69-ik évében Aradon meghalt. Temetése e hó 12-én délután 2 órakor lesz az Andrássy-téri gyászszobából.

Scheer Armin 33 éves korában e hó 10-én Gyulán meghalt. Temetése e hó 12-én Gyulán lesz.

— A szociális csoport új elnöke. A mai közgyűlés a város jövő feladatait előkészítő nagybizottsága szociális csoportjának elnökévé az eltávozott Hoffmann Adolf helyébe Reinhart Gyulát választotta meg.

— Igazgatósági székhely Aradra helyezése. A Központi teksztillipar r. t. mely egy pankotai birtok megművelésére alakult, december 20-ra rendkívüli közgyűlést hív össze székhelyének Aradra való áthelyezése végett. A társaság Budapesten fiókot fog tartani. Az igazgatóság a közgyűlésnek azt is indítványozni fogja, hogy a társaság cégét Pankotai mezőgazdasági r. t.-ra változtassák meg. Hasonló tervvel foglalkozik a Hungaria kendergyár r. t., amely a Központi teksztillipar r. t. érdekkörébe tartozik, ez is rendkívüli közgyűlést hív egybe, hogy a vállalat székhelyét Újverhászra, helyezze át, ahol a gyára van. Mindkét vállalat a Wiener Bank-verein alapítása. Ime a vállalatok így védekeznek azzal az adóval szemben, amelyet még a világtörténelem nem ismert.

— Halál az élelmiszeruzorásokra. Bécsből jelentik: Egy müncheni távirat szerint a városi tanács arra kérte a Nemzeti Tanácsot, hogy hozzon törvényt arra, hogy az élelmiszeruzorát ezentúl halálbüntetéssel torolják meg.

— Véres zavargások Német-Csehországban. Prágából jelentik: Ausziban tegnap véres zavargások voltak. Üzleteket raboltak ki és romboltak szét. A rendőrség és a védőőrség teljesen tehetetlennek mutatkozott, úgy, hogy este 8 órakor katonaságnak kellett közbelépnie, amely gépfegyvereit használta. Három halott, öt súlyosan sebesült és igen sok könnyebben sebesült maradt a csataterén. Az éjszaka a fosztogatások újra kiújultak. A szomszédos Schönriesenben is zavargások törtek ki és oda is katonaság vonult gépfegyverrel. Az auszigi zavargásokat az okozta, hogy mikor a hazatért katonák közt cipőt akartak kiosztani, a csőcselék behatolt a kaszárnyákba és lopkodta a cipőket.

— A magánalkalmazottakhoz. A magánalkalmazottak jogviszonyainak rendezésére kiadott rendelet igen hiányos és több pontja homályos, ezért a kartársak tájékoztatása céljából egy bizottságot alakítottunk, melynek feladata lesz a hadból visszatérő, valamint az állásban levő kartársak felvilágosítása és az esetleges panaszok felvétele. Ezen bizottság további intézkedésig minden csütörtökön és hétfőn a kartársak rendelkezésére áll d. u. 5-től fél 7 óráig hivatalos helyiségünkben. Egyben felhívjuk azon kartársakat, akik bakkancsra reflektálnak, hogy a tegyek átvétele céljából Esslinger alelnök kartársunknál (Éles Armin cég) e héten jelenjenek meg. A Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Szövetségének elnöksége.

— Megnyílt Fischer Simon nagy áruházának dusan felszerelt karácsonyi tárlata. — Üzleti órák reggel 7 órától délután 4 óráig.

— Betöltik az aradmegyei jegyzői állásokat. A magyar román vegyes bizottság ma déli előtt ülést tartott, amelyen kimondotta, hogy még e hét folyamán az összes aradmegyei jegyzői állásokat okvetlenül betöltik. Részint a régi jegyzőket helyezik vissza állásaikba, azokon a helyeken pedig, ahol a régi jegyzők iránt a lakosság nem viseltetik bizalommal, ott a községek élére olyan új jegyzőket állítanak, akikkel szemben a bizalom meg van a lakosság részéről.

— Árverés a vasúti állomáson. Aradon, 1918. évi december hó 14-én délelőtt 9 órakor a következő áruk: seprő, furógép, kerékpár, papinfonál, fehérnemű, olaj, nyersvas, szőlőzuzó, lysoform, sósav, festék, csiszoló papír, vasáru, cipómáz, tökmagpogácsa, ráf, vas, acél varrógép, ruhanemű, kasza stb. fognak nyilvános árverésen bírósági eljáráson kívül a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés, valamint az azonnali elszállítás kötelezettsége mellett. Az áruk a venni szándékozók által közvetlenül az árverezés előtt a teheráru raktár helyiségében bármikor betekinthetőek.

— Nyilatkozat. Több oldalról azon panasz hangzott el a közönség köréből, hogy mikor a Nemzeti Tanács részéről nagy anyagi követelésekkel lépünk fel a város rendjének fenntartására, a hadból visszatértek, özvegyek, árnyák és rokkantak felségélyezése céljából a rokkantak külön szőlítják fel adakozásra a közönséget. Ezenről kijelentjük, hogy a Rokkant Tanács ilyen külön gyűjtéssel senkít meg nem bízott és csak egyes tagok tulbuzgósága következtében történhetett meg, hogy a rokkantak karácsonyi ünnepélyének megtartására gyűjtöttek. Arad, 1918. december 11-én. Dr. Kelemen Gábor, elnök. Filadelfi Adolf, jegyző.

— Legszébb karácsonyi ajándék egy művészi kivitelű eredeti olajfestmény a legnevesebb festőtől, melyek jutányos árért kaphatók Kardos Gábor állandó képfállításában. Aczél Péter-utca 1.

VÁROS ÉS MEGYE.

A város maga tisztítja az utcákat.

(Házi kezelésben maradnak az ipari műhelyek)

A mai városi közgyűlés tárgyalta Zubor Andor tanácsnoknak azt az indítványát, hogy a város adja vállalatba kisipari műhelyeit. A tanácsnak az volt a javaslata, hogy a közgyűlés térjen napirendre az indítvány felett, mert a mai idők nem alkalmasak arra, hogy a kisipari műhelyek vállalatba adassanak.

Zubor Andor szólalt fel és arra hivatkozott, hogy más városok jól üzletet csináltak a kisipari műhelyek vállalatba adásával. De Aradon nem is lesz szükség ezekre a műhelyekre, ha az utcai szemét kifuvározása, az utcák tisztítása szintén vállalatba kerül.

Steigerwald Alajos örömmel látja, hogy Zubor az iparosok érdekében emelt szót.

Zádor Imre azt fejtegette, hogy az utcák tisztogatása nem pénzkérdés, hanem fontos közegészségügyi kérdés, amit nem lehet úgy megoldani, hogy ezt a fontos intézményt vállalatba adják. Azt javasolja, hogy a köztisztviselési üzemet és a házi szemét kihordását utalják át a mérnöki hivatal hatáskörébe. A kisipari műhelyek kérdésében a tanács álláspontján van.

A köztisztviselési üzemre vonatkozólag a tanácsnak az volt a javaslata, hogy kísérletképpen adják vállalatba. Ez ellen azonban a közgyűlés egyhangulag tiltakozott.

Lócs Rezső polgármester szerint jól megfontolt városi érdek, hogy az egyes kisiparosokat háziilag kezeljék. A munkástanács is a házi kezelés mellett van, ha a műhelyeket kellőképpen felszerelik. Az utcatisztításnak vállalatba adása egyenesen káros a városra nézve, amit nem kell bővebben indokolnia.

Felszóltak még Reinhart Gyula és Zubor Andor, mire a közgyűlés kimondotta, hogy a kisipari műhelyeket nem adja bérbe, a köztisztviselési üzemet pedig a házi szemét kihordását együtt a mérnöki hivatal hatáskörébe

Hogy beszél ma egy magyar táborno.

Köztársasági katonák eskütétele.

Szegedről jelentik: Ma délelőtt eskették föl a magyar népköztársaságra — elsőnek az országban — a hadseregnek Szegeden tartózkodó fegyvernemeit a Klanzál-téren.

Néhány perccel 11 óra előtt egy szakasz katonája jelent meg a Kárász-utcának a Széchenyi-tér felőli részén, a forradalmi vörös zászlóval. Hatalmas éljenzés fogadta az internacionálé győzelmes lobogóját, majd a katonazenekar rázendített a Himnuszra, amelyet a téren összegyűlt hétezer főnyi katona fesszes vigyázz-állásban, tisztelegve halgatott végig.

Pár percnél várakozás után megjelenik a térnek Széchenyi-tér felőli bejáratánál Soós Lajos táborno, az új kerületi parancsnok, Dettre János dr. kormánybiztos és Somogyi Szilveszter dr. polgármester kíséretében. Mögöttük ugyancsak egy szakasz katonája hozza a nemzetiszínű zászlót. A trombitás most Generalmarsiót fúj, majd ismét fölriad az egetverő éljen és utána újra megszólal a katonazenekar. Himnusz, miután a nemzetiszínű lobogót kitűzik az emelvény jobboldalára.

Most katonai vezényszavak következnek. Ez alatt Soós táborno fölmege az emelvényre és belekezd ünnepi beszédébe, amelyet sürűn szakít félbe a tetszésnyilvánítás:

— Katonák! Amióta új korszakunknak demokráta vívmányai megszülettek, amióta a magyar nemzet összhangzatos lelkesedése kibontotta az önálló független magyar állam, a magyar köztársaság nemzetiszínű zászlóját, — országunkban először történik, hogy közel hétezer magyar — igaz és tiszta magyar katona imponáló serege teljesen fegyelmezetten és rendben kivonul!

— De soraink nemcsak külsőleg zárkóztak és egységesek, hanem mind nyájunk szívét is

egy gondolat, egy forró óhaj, egy rendületlen elhatározás egyesíti: híven oltalmazni és megvédeni a forradalom magasztos vívmányait, a magyar köztársaságot, hazánk függetlenségét és főmunkáját biztositani végső lehelletünkig.

Katonák! Komoly, nagyon de nagyon komoly idöket élünk. Verző szívvel látjuk, hogy édes hazánk jelentékeny részét, megyéinknek felét idegenek szállották meg, kapzsi, ravasz ellenség várva-várja Magyarországot teljes szétdarabolásáig.

— Az egész magyar utókornak, évszázadoknak átka fog reánk lesújtani, ha nem vagyunk e nagy idök méltó fia. ha nem teljesítjük most egy töl-egyig, a végsőkig, hazafias kötelességünket, ha nem dolgozunk! Ó bárcsak megértené minden magyar szív, hogy mennyire követeli a haza és a magyar köztársaság szent érdeke ép most minden magyar erő egyesítését! Ó bár ettől a komoly és meggondolt szellemtől volna szívetek a leteendő eskü minden szavánál áthatva!

Te pedig magyarok hatalmas istene, fi nemzetünknek elhunyt nagy fiainak, — Rákóczi, Beresényi, Zrínyi, Kossuth, Petőfinék — halhatatlan lelkei, fi ezektől meg ezer névtelen hősök, akik véreket ontottátok a magyar hazáért, a magyar becsületért és a magyar szabadságért, legyetek e magasztos órában velünk — és dicső emléketek örökké élő erejével acélosítsátok meg szíveinket, hogy leendő eskükhöz híven, egymást támogatva, fáradhatatlanul teljesíthessük kötelességünket forrón szeretett hazánkért, a magyar népköztársaságért és a független magyar szabadságért! Hatalmas taps és éljenzés fogadta a szép beszédet, amely után Dettre János dr. kormánybiztos emelkedett szólásra, utána pedig Somogyi Szilveszter polgármester beszélt.

Szaporítják a közjegyzőségeket

(A hagyatéki ügyeket elveszik a bíróságoktól.)

(Budapesti munkatársunktól.) Az igazságügyminisztérium teljes egészében átköltözött már a hatalmas, új igazságügyi palotába, melynek ünnepélyes felavatását a békekötés utánra halasztották. A népkormány programjának alapvető pontjai az igazságügyminisztérium munkakörébe tartoznak és ezért aktuálisnak láttuk dr. Berinkey Dénes igazságügyminisztert megkérdezni mindazokról a kérdésekről, amelyek az igazságügyi tárca keretébe tartoznak. A miniszter mindezekre vonatkozólag a következőkben volt szíves nyilatkozni.

— Hogy áll az amnesztia-rendelet? — kérdeztük.

— Az amnesztia-rendelet tényleg készülőben van. Már meghallgattuk a szaktudósokat s egy pár napon belül az igazságügyminisztérium illetékes osztályai is elem terjesztik az elaborátumokat, mely azután a minisztertanács elé kerül. A miniszteri rendelettel kapcsolatban megemlíthetem, hogy egy olyan törvény előkészítésén is dolgozunk, amely a magyar igazságszolgáltatásból eddig hiányzott, még pedig a feltételes kegyelem törvényén. — A magyar törvények eddig ugyanis a feltételes elintéztést vagy feltételes szabadságolást ismerték. A jövőben a nagyon méltányos esetekben a büntököknek még elítélésük előtt megkegyelmezhetünk.

— Meglesz-e a külön bíról státus és mikor kerül tető alá az igazságügyi tisztviselők nagyarányú fizetésrendezése?

— A külön bíról státus kérdését én mindig különösen fontosnak és igazságügyi programom egyik legsarkalatosabb pontjának tartottam. Erre vonatkozólag az országos bíról és

figyészti egyesület konkrét javaslatokat terjesztett elem és ennek alapján a külön bíról státusra vonatkozó javaslat ebben az esztendőben a pénzügyminiszter elé kerül. Ami pedig az igazságügyi tisztviselők, kézbesítők és szolgák fizetésrendezését illeti, arra vonatkozólag elmondhatom, hogy éppen ma lesz a pénzügyminisztériumban egy értekezlet, hogy egy-két héten belül perlektuálják a fizetésrendezést és azt hiszem, hogy teljes megelégedésére az érdekelteknek.

Ezután az iránt érdeklödtünk, hogy lesz-e változás a bíróságok szervezetében?

— A bíróságok szervezeti változásai első sorban az ország területi integritásának kérdésétől függenek. Ha az integritás megmarad, akkor az igazságügyi eljárás gyorsítása céljából az egyes bíról intézményét fogjuk szaporítani, ha nem, akkor a bíról tanácsok szaporításával fogjuk az igazságszolgáltatás menetét meggyorsítani. Itt elmondható, hogy tervbe vettük azt is, hogy az összes hagyatéki ügyeket elvesszük a bíróságoktól és a közjegyzőkre bízzuk. Ezáltal a bíróságot sok munkától tehermentesítünk, a közjegyzői állásokat szaporíthatnók. A bíróságok munkájának megkönnyítésére még be fogjuk hozni a telekkönyvi ügyekben az okirati rendszert, mert ezáltal a homályosan elkészített adásvételi szerződéseket elkerülünk és így lényegesen kevesebb per kerülne a bíróságok elé. A tehermentesítés által a bíróságok személyzetét csökkenthetnénk, viszont a tisztviselők jobb javadatmazására vezethetne. A közjegyzői állások szaporításával első sorban a leszerelő ügyvédekre gondolunk, akik ügyvédi gyakorlatuk mellett a jövőben bizonyos közjegyzői praxist is folytathatnak.

LEGUJABB.

Megegyezés várható a kormány tagjai közt.

A *Politikai Híradó* jelenti: Az Est mai számában arról ad hírt, hogy a kormány szociáldemokrata tagjai: *Garami* és *Kunfi* benyújtották volna lemondásukat. Más lapok viszont *Bartha* hadügyminiszter és *Batthyány* belügyminiszter lemondásáról írnak. Mindezek a közlemények, mint a *Politikai Híradó* a késő esti órákban illetékes helyen értesül, *nem teletnek meg a valóságnak. A kormány tagjai közül senki sem mondott le.*

Tény, hogy a tárgyalás alatt álló reformjavaslatok körül a kormány tagjai között bizonyos tárgyi ellentétek merültek fel, amelyek a különböző pártokhoz való tartozás természetéből folynak. A tárgyi ellentéteket személyek képviselik, tehát könnyen személyes ellentéteknek magyarázhatók ezek az elvi differenciák. Mindazok a különbségek azonban, amelyek főként a birtokpolitikai reform részletei tekintetében merültek fel, nem olyanok, hogy azokban a megegyezés nem volna lehetséges. Az ellentétek áthidalására a ministerek és a három párt vezetői között állandó tárgyalások vannak folyamathan, amelyek olyan stádiumban vannak, amely rövidesen teljes megegyezésre vezethet.

A *Politikai Híradó* jelenti: *Lovász Márton*

közoktatásügyi miniszter valamennyi fankertületi főigazgatóhoz, tanfelügyelőkhöz, elemi és középiskolai igazgatóhoz, tantestülethez rendeletet intézett, amelyben felhívja őket, hogy állítsák helyre az iskolák belső rendjét, szervezzék meg a komoly és öntudatos munkát és feyelmet, amelyet ma az ifjúságtól méltán elvárhatunk. Bármilyen történések is, a multak hibájért vérző hazánkkal, erősen hiszem, hogy az ifjúság megfelelő szellemben irányítva és nevelve becsületesen fogja megállni helyét a népek szövetségében.

Prágából jelentik: Tegnap a Skoda-művek államosítását előkészítő konferenciáján *Kramarz* miniszterelnök beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy Németországgal és Magyarországgal most nem lehet tárgyalni, mert ezek az országok mindeztideig ellenségek, akikkel nem békét, hanem csak fegyverszünetet kötöttek.

Londonból jelentik: *Churchill* Anglia pénzügyi helyzetével foglalkozva kijelentette, hogy Anglia az Egyesült-Államoknak sokkal adosa. Négy száz millió font értékű aranyat és 800-1000 millió font értékű értékpapírt kellett Amerikába küldeni. Ennek az adósságnak kamattörlesztése is súlyos teher Angliára nézve.

Megalakult az erdélyi magyar kormány

Miniszteri hatáskörű ügyosztály vezetők.

(Miniszteri hatáskörű ügyosztályvezetők.)

Kolozsvárról jelentik: Ma megalakultak az erdélyi főkormánybiztosság egyes ügyosztályai. Az ügyosztály vezetőket a minisztertanács nevezte ki s azokat miniszteriális hatáskörrel ruházta fel.

A főkormánybiztosság hatásköre csak látszólag szeparasztikus törekvésű, tényleg azonban együtt halad a kormány munkásságával s annak megbízásából és felhatalmazásával cselekszik. Önálló imperiummal rendelkezik, azonban a meglevő közigazgatási és közbiztonsági intézmények hatáskörébe nem nyúl bele, ott csak iniciáló hatáskörrel bír, illetve az ellenőrzés jogát gyakorolja.

Az egyes ügyosztályok vezetőinek kinevezési okmányai, amely a magyar népkormány valamennyi tagjának aláírásával van ellátva, megérkezett már Kolozsvárra s a kinevezett ügyosztályvezetők ma letették dr. *Apáthy István* kezébe az esküt. Erdély miniszterei a következők:

Elnöki ügyosztály: dr. *Vince Sándor* katonai népbiztos, pénzügyi ügyosztály: dr. *Wertheim Mór* pénzügyi tanácsos, népiórái ügyosztály: *Jordéki Lajos* a szociáldemokrata párt tagja, közlelmzési ügyosztály: *Jászberényi András* kormánybiztos, hadi ügyosztály: *Bondor Sándor* százados, a románokkal való érintkezés ügyosztály: dr. *Kertész Jenő* ügyvéd, sajtó és propaganda ügyosztály: *Szentmiklóssy József*, ifjúságnevelő ügyosztály: dr. *Körössy György* középiskolai igazgató, közlekedésügyi ügyosztály: *Ujhelyi Ferenc* a szociáldemokrata párt tagja, kereskedelemügyi ügyosztály: *Tamássy István* kamarai elnök, diplomáciai ügyosztály: báró *Petrichévich-Horváth Emil* volt nagyszombeni kormánybiztos, közbiztonsági ügyosztály: *Lengyel Albert* a szociáldemokrata párt tagja, közigazgatási ügyosztály: dr. *Popp József* volt főispán, jogi ügyosztály: dr. *Deák Albert* ügyvéd, kulturális ügyosztály: dr. *Janovits Jenő* szinigazgató, a segédhivatalok vezetője *Hámor Ottó*.

A MOZI.

Az összeomlott kártavár. (Moissi szenzációs alakítása az Urániában.) A játékszenvedély, az úgynevezett ördög bihlája sok tragédiának vált okozójává. Az Uránia-színházban szerdán este színre ekerült négyfelvonásos filmtragédia megrázó realizmussal mutatja a kártyaszzenvedély hatását, az elzüllésnek és leromlásnak azt a fokozatos lépcsőfokát, a melyen egy ragyogó tehetség tönkremegy. Moissi, a hírneves művész mély lelki átérzéssel és szinte megdöbbentő élethűséggel tükrözteti vissza a kártyaszzenvedély áldozatának nagy lelkiküzdelmét. A lehető legmagasabb színvonalú Moissi játéka és egymaga ennek a klasszikus művésznek a rendkívüli produktuma kimagasló értéket biztosít ennek a filmnek. A közönség nagy tetszéssel fogadta ezt a szenzációs filmet, amely már csak csütörtök este fog az Urániában színre kerülni. Az előadások csütörtökön még 4 fél 6 és 7 órakor kezdődnek.

Örök szerelem. (Fantasztikus filmregény bemutatója az Apollóban.) Kiválóan érdekes filmdarabot mutatott be ma este az Apolló-színház, amelynek főszerepeit a közönség két kedvenc művésze *Mády Christians* és *Erich Kaiser Titz* játsszák. A mindvégig érdekteljesítő és a közönség figyelmét teljesen lebilincselő dráma poétikus cselekménye a szerelem körül forog. Egy fiatal grófleány örök hűséget esküdött és minden megpróbáltatás dacára is kitart eszméjé mellett. A film értékét emelik azok a fantasztikus színek, amelyek a cselekménynek különösebb érdekességet tulajdonítanak. A rendkívül érdekes kép, amely mai bemutatóján nagy tetszést aratott, még egy este, azaz csütörtökön fog műsoron szerepelni.

Négy előadás az aradi mozikban. Pénztől kezdve az Apolló- és Uránia-színházak játékrendje kibővül. Az eddigi három előadás után még egy negyedik előadást is tartanak a mozik, még pedig minden este fél 9 órai kezdettel. A mozgószínházak igazgatósága ezzel azoknak akar kedvezni, akiknek csakis az ilyen esti órákban nyílik alkalmuk a mozgószínházakat látogatni.

Apolló-színház.

1918. dec. 11-én:
Örök szerelem.
Filmregény 4 felvonásban.

Uránia-színház.

1918. dec. 11-én:
Összeomlott kártavár.
4 felvonásban.

Felelős szerkesztő:
TELLER KALMAN.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazoknak, kik felejtethetlen drága halottunk,

Burza Simon

temetésén résztvettek és részvételükkel fájdalomunkon enyhíteni igyekeztek, ezúton is fogadják hálás köszönetünket.

Burza család.

Öz. *Landauer Samu* szül. *Welfner Ceclia* mint neje, öz. *Steinberg Ferenoné* szül. *Landauer Rozália* mint nővére és öz. *Welfner Illesné* mint anyósa úgy a maguk, mint a számos rokon és ismerős nevében fájdalommal megtört szívvel tudatják, a szeretett férjnek, legjobb fiúnak és rokonnak

Landauer Samu

elhunytát, életének 69-ik, boldog házasságának 44-ik évében.

Drága halottunk hült tetemét a hó 12-én, csütörtökön délután 3 órakor fogjuk az *Andrássy-tér 2. sz. gyászházából* az *isz. sarkkerbe* örök nyugalomra kísérni.

Áldás és béke peratra!

Arad, 1918. december 11.

3882

Öz. *Scheer Arminé* és kis leánya *Lilike* fájdalmas szívvel tudatják, hogy a szeretett férj, illetve édes apa

Scheer Armin

folvó hó 10-én Gyulán meghalt életének 38-ik és boldog házassága 8-ik évében.

Temetése a hó 12-én lesz az ugyancsak *isz. sarkkerben*.

Nagyhalomgy, 1918. december 10-én.

Öz. *Scheer Edéné* édesanyja, *Guttman Henrikné* szül. *Scheer Gizella*, *Garai Adolfné* szül. *Scheer Halén* testvérei, *Beck Teruz*, *Guttman Henrik*, *Garai Adolf* sógor és sógoránje, *Beck Mór* apósa. Nemkülönben a *Scheer* és *Schiller* családok, valamint számos rokon, ismerős és jó barátok nevében is.

(Mindon külön értesítés helyett.)

TRAUB KALMAN és neje szül. *Fischer Mariska* úgy a saját mint az aulirott rokonosság nevében is mély fájdalommal tudatja hön szeretett leányuk, a legjobb gyermek, szeretott testvér és rokon

Grosz Mórné

született *Traub Honka,*

folvó évi december hó 11-én, életének 26-ik évében, kínos szenvedés után történt gyorsos elhunytát.

Az örök valóság lényébe visszatért drága halott hült porai folyó évi december hó 12-én, délután 3 órakor fognak a pankotai izraelita sarkkerben örök nyugalomra tetetni.

Szeretettünk örökadjék emléked fölött!

Arad, 1918. december hó 11-én.

Traub Mihály, *Giza Károly* testvérei. *Traub Mihályné* szül. *Engel Hajnalka* sógornője. Öz. *Gollzeich Márkusné*, *Grosz Pál* és neje szül. *Fischer Berta*, *Fischer Kálmán* és neje szül. *Ehrenfeld Rózi* nagynénjei és nagybátyjai. *Grosz Anna*, *Elia*, *Fischer István*, *Anna*, *Sándor* unokatestvérei.

Apró hirdetések.**Levelezés.**

FINOM LELKŰ fiatal özvegy vagy elvált asszonynak hü barátja lenne 35 éves nőtlen uriember. Ajánlatot „Finom lelkű” jellegre a kiadóba. 8864

Házasság.

30 ÉVES okt. gazdatiszt, s mai viszonyok mellett is biztos és jó állásban, t. főhadnagy, szép magánvagyonra van, keres művelt hölgyet feleségül. Választ „Kifütnő gazda” jellegre kérek. 8878

FÉRJHEZ ADNAM 28 éves leány növremet hozzám tisztes iparoshoz. „Tiszta mult” jellegre a kiadóba. 8872

GYERMEKTELEN HADIÖZVEGY férjhez menne tisztes, komodoru iparoshoz, 10 ezer kor. és szép lakással rendelkezik. Leveliket „Boldog otthon” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 8870

Alkalmazást keres.

ÜZLETÉT OTTHAGYOTT vidéki kereskedő raktárnoki, bevásárló vagy hasonló minőségű állást keres, esetleg megfelelő üzletet kívánne átvenni. Cím a kiadóban. 8877

DEUTSCHE Pfliegerin sucht Stelle zu einer Dame oder Herrn. Adresse in der Administration. 8875

VÖRÖS KERESZT vizsgázott betegápolónő házakhoz ajánkozik. Cím Bocskay-tér 3. 8787

KÁRPITOS! Jutányosan dolgozik, lavit. átalakít. Botond-utca 4, Zselizny. 8848

28 ÉVES, szakképzett fűszer, gyarmat- és csomagolókereskedő megélt, cingross vagy jobb details területhez alkalmazást keres. Cím a kiadóban. 8862

Alkalmazást nyer.

MOSÓNÓ FELVÉTELEK. Bathány-utca 22. I. em. 900

EGY ÜGYES elárúsító és tanuló Mihály cukrászdába felvételt. 8874

JÓL FŐZNI tudó szakácsnőt és gyermekszerető szobaleányt vagy német bönnet keres Dr. Glück Edéné, Déván. 8776

Lakást keres.

ELSŐRANGU bútorozott szoba, vagy két szobából álló garcon lakás kerestetik. Ar. mellékes. Ajánlatot „Elegáns” jelleggel íj. Klein Mór könyvkereskedőhöz küldendők. 8841

Vétel és eladás.

ELADÓ egy fiatal leánynak való teljesen új, sötétkék télikabát. Cím a kiadóban. 8879

ELADÓ egy sötétkék téli öltöny, férfi ruhák teljesen új. Megtekintendő Széchenyi vendéglőben, Boros Béni-téren. 8879

ELADÓ új női magas posztócipő és egy női hosszú télikabát. Boros Béni-tér, papírzet. 8721

PRÉSELT SZALMÁT waggontételként keresek. Cím kiadóban. 8734

LEGSZEBB AJÁNDÉK A KÖNYV. Gyermek és felnőttek számára nagy választékkal szolgál Deák Béla könyvkereskedése, Forray-utca. Telefon. 902. 8866

ELADÓ fekete charmense selyem, két berakott antik szekrény, szövet függönyök, bozza és asztaltéripek, arénadim és vízszon függönyök, nagy polturos és kisebb polturos asztalok. Andrássy-tér 21. szám. I. em. balra. 900

3 UJ matrac és egy utazókösár eladó. József főherceg-ut 8. 8869

PERZSA SZÖNYEGEK különféle nagyságban, előnyös árrban, sürgősen eladó. Flórián-utca 11. üzletben. 8571

KARÁCSONYI ALBUMOK már Deák Béla könyvkereskedőnél kaphatók. Forray-utca. Telefon 902. 8865

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban. 8100

Ingatlan.

ÁLLOMÁS KÖZELÉBEN 2 kisebb bérház, nagy kerttel, eladó. Bővebbet Lővész-utca 4a. 8871

TÖRÖK GÁBOR-U. 13. számú ház eladó. 8873

MACÁNHAZ eladó, nagy gazdasági udvarral, alkalmas benteseknek. Érdeklődők forduljanak Angyal-utca 1. sz. 8763

200-400 HOLDAS bérletet keresek. Részletes ajánlatokat tulajdonosoktól kérek. Scheidl, Arad, Mező-utca 9. 8813

ELADÓ a belvárosban egy jól bevételű, 3 utóóra szülő emeletes bérház. Bővebbet Varjassy Lajos-u. 80. szám. 8842

Üzletek.

18 ÉVE FENNÁLLÓ, a dévidék központján egy 50-70 ezer korona forgalmu üzlet árraktárral eladó. Bárkinék a megélhetés biztos, mert szakismeret nem kell hozzá. Írásbeli ajánlatokat e lap kiadóhivatala továbbítja „Forgalmi ponton” jellegre. 8876

FÜSZERÜZLET, korsma, szép házzal eladó. Cím a kiadóhivatalban. 8552

VIDÉKI jóforgalmu villanyörre berendezett cukrászda, tulajdonos betegsége miatt azonnal eladó. Cím a kiadóban. 8824

NAGYOBB KÖZSÉGBEN jóforgalmu vegyeskereskedés, trafik és falmérési irodával, szép házzal, nagy kerttel és melléképületekkel. Örök áron eladó. Kárpáti József, Szabadhely. 8850

Ellátás.

TELJES ELLÁTÁST, esetleg csak kosztot kaphat két hivatalnok jutányos árrban ur csaldánál. Cím a kiadóban. 8910

Oktatás.

ZONGORA ORÁKAT nyerhetnek, zongora használat igénybe véve. Cím a kiadóban. 8854

MAGANTANULÓK előkészítését és gyerekek tanuló korrepetálását felkészítéssel vállalt volt hr. Fiuminternátus, Chorn Aron-utca 1. 8895

Különféle.

KUTI GYULA 4-es honvédhadnagy, gárdásati tiszt, 39. hadoszt. ellátó hivatalánál volt. Aki tud róla, értesítse Kutinát, Erzsébet-körút 10. 8888

ELVESZETT 1 hó 7-ikén a Vörös Óker vendéglő közelében egy fekete pántofola, melyben Tóth Pál néven egy Scupper igazolvány, egy drb. 30 koronás és egy Gizella-Gözmalom Magyarpecsika által kiállított igazolvány volt. Kérjük a bejelentés megtalálót a péns kivételével mindent a kiadóhivatalnak átadni, melyért ott illő jutalomban részesül. 8819

A Központi Caffé Restaurantban ma és mindennap **Albert Gyuszi** 12 tagu cigányzenekara hangversenyez. 8777

Kiskereskedők és piaci árusítók figyelmébe!

Cipőkrom, fénymáz, gyújtó és keféruk gyári lerakata. Gyári áruk.
Darvas Vilmos,
Forrai-utca 2/a. sz. 8881

Bika árverés.
Zimándköz községben egy darab **községi bika fog e hó 16-án** azaz hétfőn délelőtt 10 órakor árverésen eladatni. 8888

A világítási rendelet

határozatát a fénymáz és öskkenese nélkül csak a

TUNGSRAM-

félwattos lámpákkal lehet betartani. 7157

Használjon 25, 40, 60 wattifogyasztó Tungramlámpákat.

Iroda áthelyezés.

Tiszteit üzletfeleim szives tudomására adom, hogy

irodám ideiglenesen

Arad, Fábán Gábor-u. 10. sz. alá 8768

helyeztem át.

Teljes tisztelettel

Epstein Simon

ram- és illkőgyáros, bor- és pálinka-nagykereskedő.

Telefon: Iroda: 1066. Lakás: 1102

Orajavitó-műhely!

Tisztelettel tudatom a n. 6. közönséggel, hogy Aradon, Vörösmarthy-utca 1. szám alatt bejárt a Petőfi-Műhely. — Orajavitó műhelyt nyitottam, ahol mindennemű orajavitást a legpontosabb kivitelben eszközölöm. Szives pártfogást kér

Kertész Ferenc
Orajavitó. 8880

HIRDETMÉNY.

Közhirre teszem, hogy a magyar kereskedelmi miniszter 811—1918. O. E. M. E. sz. rendeletével az építési és lakás felszerelési anyagok termelése és forgalomba hozatalának szabályozásáról szóló 2920—1918. illetve 4084—1918. M. E. számú rendeletek kiegészítése tárgyában a következőket rendeli.

1. §. Az előidézett rendelet 1. §-ában felsorolt anyagokon kívül a bejelentési kötelezettséget az 5000 kgr.-nál több mézporra (mészhidrát), az 500 m²-nél több keramittlapra, a 2500 darabnál több keramittégla és 2500 darabnál több keramitköre kiterjesztem.

2. §. Az előidézett rendelet 5. §-ában felsorolt anyagokon kívül az a vételt a tetőcserépre, mézporra (mészhidrát), a keramittlapokra, keramitkövekre és keramittégla kiterjesztem, az ugyan ezen §. b) pontjában felsorolt Eternit-pala helyett asbest vagy cellulóze pala értendő.

3. §. Az előidézett rendelet 7. §-ában felsorolt anyagokra nézve fennálló szállítási igazolvány beszerzésének kötelezettségét a tetőfedőcserépre és mézporra (mészhidrát) kiterjesztem.

Arad, 1918. december hó 7-én.

Bátasz, Központány h.

HIRDETMÉNY.

Felhívom a város polgárságát, hogy a bírtokában lévő legyvereket a katonai állomásparancsnokságnál haladéktalanul szolgáltatassa be. Azok ellen, akik a felhívásnak eleget nem tesznek, a legszigorúbban fogok eljárni.

Arad, 1918. november hó 27-én.

Varjassy z. E., kormánybíró.

Viszketegséget,

szívást, rúht a leggyorsabban elmulasztja a Dr. Fleisch-féle eredeti, törvényesen védett

„Skatoforn-Kenőcs”

Nincsen szaga, nem piszkít. Mindig eredeti készítés Dr. Fleisch-féle készítmény. Próbá tégy 4.—k. nagy tégy 6.—k. Családi adag 15.—k. Kapható Aradon, Hajós Arpad gyógyszerárán, Andrássy-tér 22. Vételnél a „SKATOFORN” védjegyre figyelj! 7151

Felhívás. Ugy a helybeli, mint a vidéki nagyérdemű közönség szives tudomására adjuk, hogy

karácsonyi és ujévi

tárlatunk és választókban minden szép és hasznos dologgal, továbbá tartós gyermekjátékkal van felszerelve. Mindenki a saját érdekében cselekszik, ha a torlódások elkerülése végett szükségleteit mielőbb beszerzi. Olcsó áruk. Pontos kiszolgálás a mi alapelvünk. Nyitva reggel 7-től d. u. 4-ig. Szives pártfogást kér

a Színházi Versenybazár. 8847